

EU går att påverka!

– Sveriges medlemskap i Europeiska unionen 1995-2004

Socialdemokraterna

Inledning

För snart tio år sedan röstade Sveriges befolkning om medlemskap i Europeiska unionen. I debatten inför folkomröstningen förutspådde nej-sidan bland annat att jobben i Sverige skulle försvinna, att välfärden skulle urholkas och att vår självständighet skulle bli ett minne blott om vi valde att delta i det europeiska samarbetet.

Men efter nio års medlemskap ser vi att farhågorna inte besannats. Samarbetet i Europa har varit en framgång på många områden och Sverige har bidragit till dessa framsteg. Vi har kunnat påverka EU:s utveckling. Genom vår tradition av öppenhet, jämställdhet, generell välfärdspolitik, progressiv miljöpolitik, aktiv arbetsmarknadspolitik och starka fackföreningar har vi påverkat EU till att skärpa lagstiftningen i övriga medlemsländer. Men EU-samarbetet har också påverkat Sverige. Vi har bland annat upplevt en starkare ekonomisk utveckling, en tryggare välfärd, en högre sysselsättning, en bevarad arbetsrätt, en bättre situation för kvinnor och en renare miljö.

Men det finns brister i det europeiska samarbetet som vi fortfarande inte kan acceptera. EU:s jordbrukspolitik är uråldrig och orättvis, företag flyttar med hjälp av EU-pengar, djurens hälsa hotas och människor diskrimineras. Detta vill vi ändra på.

Den 13 juni är det val till Europaparlamentet. Denna gång handlar det inte om ett svenskt ja eller nej till EU-medlemskapet. Valet står mellan ett högerstyrt parlament, som bara vill ha fri konkurrens för företag och industri på den europeiska marknaden, och ett vänsterstyrt parlament som sätter människors trygghet främst. Vi vill ta till vara på det positiva i EU-samarbetet och fortsätta arbeta för ett säkrare Europa med fler jobb, högre tillväxt, bättre miljö, ökad rättvisa och ett starkare inflytande för medborgarna. Men vi vill också se till att EU bara fattar beslut inom de områden där vi ensamma inte kan lösa våra problem.

Rättvisa, säkerhet och fred

Europeiska unionen bygger på visionen om ett fredligt Europa som ger medborgarna frihet, säkerhet och rättvisa. Det europeiska samarbetet har underlättat bekämpandet av drog- och människohandel, bedrägerier, illegal invandring och organiserad brottslighet.

EU värnar om de mänskliga rättigheterna i Europa

Den frihet EU-medborgarna åtnjuter kan inte separeras från de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. EU-fördraget ger dessa en central roll. EU bygger bland annat på principerna om frihet, rättssäkerhet och demokrati. Om en medlemsstat inte följer dessa principer kan det bestraffas med att dess rättigheter i det europeiska samarbetet upphävs.

Unionen står för djupare och mer fundamentala värden än de ekonomiska. I december 2000 proklamerades EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. EU är inte bara en fri marknad, utan även en värdegemenskap. Stadgan innehåller bland annat tanke-, religions-, yttrande- och mötesfrihet samt förbud mot dödsstraff, tortyr och diskriminering.

EU försvarar de mänskliga rättigheterna i världen

I sina relationer med omvärlden strävar EU efter att främja de mänskliga rättigheterna. Vid ett flertal tillfällen har EU, med hänvisning till de mänskliga rättigheterna, avslagit ekonomiska protokoll med länder utanför unionen. Detta för att tvinga fram frigivande av politiska fångar eller för att få länderna att skriva under internationella avtal om skydd för de mänskliga rättigheterna. Till exempel omfattar nu Cotonouavtalet – som knyter EU till 77 stater i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet – en demokratiklausul, det vill säga en möjlighet att dra in biståndet till stater som allvarligt kränker de mänskliga rättigheterna.

EU:s bistånd är viktigt för tredje världen

EU är idag världens främsta partner för utvecklingssamarbete. Unionen strävar efter att främja fred och stabilitet genom att bekämpa fattigdom, främja hållbar utveckling och integrera utvecklingsländerna i världsekonomin. EU:s utvecklingsbistånd når över hundra länder och täcker ett stort antal samarbetsområden.

EU:s biståndspolitik är ett komplement till medlemsstaternas nationella utvecklingsbistånd. Genom EU kan Sverige medverka till och direkt påverka inriktningen på ett bistånd som till sin volym är mer än dubbelt så stort som det svenska. I EU:s budget för 2004 avsätts cirka 45 miljarder kronor till externa åtgärder, det vill säga i huvudsak till bistånd. Utanför EU:s budget finns Europeiska utvecklingsfonden, som utgör ett viktigt instrument för utvecklingssamarbete.

EU utför nu fredsbevarande insatser

På svenskt och finskt initiativ har de så kallade Petersbergsuppdragen utvecklats. Dessa innebär att EU ökar sin kapacitet att gripa in vid kriser, katastrofer och konflikter i världen. Detta sker framförallt med civila och förebyggande insatser, men också ytterst med militära medel. EU har sedan 2003 en beredskap för en gemensam insatsstyrka på 60 000 man. Styrkan ska användas till humanitära, fredsbevarande och fredsframtvängande insatser utanför unionens gränser. EU ska även kunna genomföra civil krishantering, till exempel med polis eller räddningstjänst. Under 2003 har EU inlett krishanteringsoperationer i Makedonien, Kongo och Bosnien-Hercegovina.

Det europeiska polissamarbetet främjar brottsbekämpningen

Den europeiska polisbyrån Europol är ett samarbete mellan medlemsstaternas polismyndigheter. Byråns uppgift är att samordna analys- och underrättelseverksamhet, till stöd för kampen mot grov gränsöverskridande brottslighet. Europol har inga egna operativa befogenheter och får därför inte anhålla och förhöra enskilda människor eller spana på misstänkt brottslighet.

Det europeiska polissamarbetet har lett till en klar effektivisering av internationell brottsbekämpning i en tid där brottsligheten inte längre hindras av nationella gränser. I Sverige har vi det uppmärksammade fallet med den kidnappade Erik Westerberg, som fick en relativt snabb lösning tack vare Europolsamarbete mellan polis i Sverige, Luxemburg och Frankrike. Europol samordnade också 2002 en operation mot en liga som smugglade in unga kvinnor från Östeuropa för att utnyttjas på bordeller runt om i EU. I juli 2002 och februari 2004 samordnade Europol stora och lyckade tillslag i flera länder mot pedofiler som arbetar i nätverk med barnpornografi.

Samarbete mellan europeiska åklagare ger resultat

År 2002 inrättades på svenskt initiativ det europeiska åklagarsamarbetet Eurojust. Eurojust består av åklagare från medlemsstaterna och har till uppgift att samordna och bistå brottsutredningar och åtal som rör flera medlemsstater. Till exempel bidrog Eurojust till att nysta upp en omfattande härva av spritsmuggling med ursprung i Spanien och förgreningar i flera länder – bland annat i Sverige.

Kampen mot narkotikahandeln har förstärkts

I november 2003 träffade EU:s justitieministrar en politisk överenskommelse om en gemensam miniminivå på straff för narkotikahandel. Tanken är att EU-länderna ska göra all narkotikaöverlåtelse straffbar. Det blir inga undantag för "småskaliga" brott eller för sådan narkotika som missvisande kallas för "lätta droger", till exempel cannabis.

Tillfälliga uppehållstillstånd för offren för människohandeln

Vid utredningar av människohandel är polisen ofta mycket beroende av offret som bevisperson. Men ofta har offret redan avisats innan utredningen är färdig. I slutet av 2003 kom EU:s migrationsministrar överens om ett nytt direktiv för tillfälliga

uppehållstillstånd för offren för människohandeln. Direktivet syftar till att underlätta polisens arbete med att gripa de skyldiga för handeln och till att ge offren skydd.

Sysselsättning och social sammanhållning

Fram till 1999 stod det inget specifikt i EU:s fördrag om kampen mot arbetslösheten. På svenskt initiativ fördes dock detta in i Amsterdamfördraget och har sedan vidareutvecklats i den så kallade Lissabonprocessen.

Ett av EU:s mål är att stärka solidariteten mellan medborgarna och att skapa ett samhälle som präglas av sammanhållning och integration. EU:s lagstiftning på det sociala området syftar därför bland annat till att skapa minimilagor som slår fast den lägsta acceptabla skyddsnivån för arbetstagare inom EU och därmed till att motverka social dumping. Ingen medlemsstat ska behöva sänka skyddskrav eller försämra löntagarnas villkor. Arbetsmarknadens parter har givits en central roll genom den så kallade sociala dialogen.

Lissabonprocessen för sysselsättning och tillväxt

Vid sitt möte i Lissabon i mars 2000 satte Europeiska rådet upp målet att Europa år 2010 ska vara världens mest konkurrenskraftiga, dynamiska och kunskapsbaserade ekonomi med full sysselsättning och social sammanhållning.

Ett år senare, vid mötet i Stockholm, bestämdes att sysselsättningsgraden för män i EU senast år 2005 ska nå 67 procent och för kvinnor 57 procent. 2010 ska den totala sysselsättningen vara minst 70 procent för män och 60 procent för kvinnor. Dessutom ska mer än halva befolkningen över 55 år vara i arbete mot mindre än 40 procent för närvarande. Sverige ligger redan över dessa mål. Vi har de högsta sysselsättningsgraderna i EU för kvinnor och äldre, samt en av de lägsta nivåerna av långtidsarbetslöshet.

Vid Europeiska rådets möte i Barcelona, mars 2002, gjordes nya viktiga åtaganden. Bland annat att bygga ut barnomsorgen, att minska utslagningen av äldre arbetstagare så att den genomsnittliga faktiska pensionsåldern höjs från 58 till 63 år senast år 2010, att genomföra skattereformer som gynnar låginkomsttagarna samt att underlätta arbetskraftens rörlighet.

Den sociala dialogen främjar arbetstagarna

Kommissionen ska samråda med arbetsmarknadens parter när EU-lagförslag läggs fram inom social- och arbetsmarknadsområdet. Under de senaste åren har gemensamma yttranden avgivits om bland annat ekonomisk tillväxt, införande av ny teknik, utbildning och yrkesutbildning. Den sociala dialogen har också lett till ingående av viktiga avtal mellan europeiska arbetsgivare och arbetstagare, framför allt avtalen om föräldraledighet och deltidarbete.

Ingen diskriminering i arbetslivet

Ett direktiv från 2000 förbjuder diskriminering på jobbet på grund av ålder, sexuell läggning, religion eller funktionshinder. Detta har tvingat fram en skärpt diskrimineringslag i Sverige. Samma år antogs även ett direktiv mot diskriminering på grund av ras och etniskt tillhörighet. Detta gäller arbetslivet, men också samhället i övrigt. Sedan länge är diskriminering i arbetslivet på grund av kön förbjudet inom EU.

Tryggheten har ökat vid arbete utomlands

EU:s utstationeringsdirektiv från 1996 syftar till att förhindra så kallad social dumping. Anställda som av sin arbetsgivare sänds ut till andra medlemsstater ska inte omfattas av sämre arbetsvillkor än vad som rent allmänt råder i mottagarlandet. Avsikten är att företag från länder med sämre villkor för de anställda inte ska kunna dumpa marknaden i ett land med bättre villkor. Det är arbetslandets villkor som gäller, inte reglerna i det land arbetstagarna kommer från. Därmed ska firmor från låglöneländer genom prisdumping inte kunna konkurrera ut företag i länder med bättre anställningsvillkor.

Medbestämmande för de anställda

I juni 2001 fattade rådet, under svensk ledning, ett principbeslut om generella regler för information till och samråd med arbetstagare, ungefär som den svenska medbestämmandelagen.

Anställningstrygghet vid företagsöverlåtelser

EU har genomfört regler som syftar till att skydda arbetstagarnas rättigheter då verksamheten eller delar av den övergår till ny arbetsgivare. Det gäller även då offentlig verksamhet läggs ut på entreprenad. Den som tar över en verksamhet har också ansvar för att ta över personalen.

Krav på anställningsbevis

Genom ett direktiv från 1991 är arbetsgivaren skyldig att ge arbetstagaren skriftlig information om anställningsvillkoren och om varje förändring av dessa villkor. Informationen ska som ett minimum bland annat innehålla upplysningar om arbetsplats, befattning, arbetsbeskrivning, när anställningen börjar och, vid tidsbegränsad anställning, när den förväntas upphöra, semester, uppsägningstid, lön och avlöningsförmåner samt normalarbetstid. Sådana krav på skriftlig information fanns inte tidigare i Sverige.

Europeiska företagsråd har upprättats

År 1994 vidgades rättigheterna för de fackliga organisationerna inom de multinationella företagen. Detta innebär att företag med mer än 1 000 anställda (varav minst 150 anställda i två olika EU-länder) är skyldiga att förhandla med representanter för de anställda om att sätta upp informations- och samrådsorgan i viktiga frågor.

Ekonomisk utveckling och stärkt välfärd

Medlemskapet i EU har spelat en stor roll för den svenska ekonomin och välfärden. Att delta i det europeiska samarbetet påverkar förutsättningarna för en god samhällsekonomi.

Tillväxten har höjts

Undersökningar visar att Sveriges EU-medlemskap har resulterat i en extra genomsnittlig tillväxt på 0,4 - 0,7 procentenheter per år. Sverige har därmed haft en extra tillväxt på minst 70 och uppemot 110 miljarder kronor sedan 1995. Tillväxt i Sveriges ekonomi ger förutsättningar till att trygga och utveckla välfärden, med en fungerande skola, vård och omsorg.

Vi har fått en lägre inflation

Med sina 450 miljoner människor är EU världens största konsumentmarknad, som ger svenskar tillgång till lägre priser och fler valmöjligheter. Genom EU-medlemskapet har vi fått en lägre prisökningstakt. En lägre inflation ger ökad köpkraft. Det finns beräkningar som visar att den genomsnittliga prisnivån i Sverige i början av 1990-talet låg 40 till 50 procent över EU-snittet. Skillnaden hade år 2002 minskat till cirka 20 procent. Under åren 1980-1994 hade Sverige en genomsnittlig inflation på 7,4 procent per år. Under Sveriges fem första år i EU sjönk detta genomsnitt till drygt 1 procent.

Investeringarna har ökat

EU-medlemskapet har haft en positiv effekt på investeringarna. Bedömningar visar att stora företag har investerat mer på den svenska marknaden och att de utländska direktinvesteringarna har ökat kraftigt i Sverige. I slutet av 1990-talet steg investeringskvoten och Sverige tycks, som en följd av EU-medlemskapet, ha blivit attraktivare som investeringsland.

Handeln har förenklats

Sverige är en liten nation med starkt utlandsberoende. Det är därför helt avgörande att svenska produkter är internationellt konkurrenskraftiga. Svensk exportindustri är starkt beroende av utvecklingen i Europa. Cirka 55 procent av vår export går till medlemsstaterna. Sveriges deltagande i det europeiska samarbetet har kraftigt förenklats svenska företags handel med EU-länderna. EU:s inre marknad möjliggör fri handel med varor och tjänster mellan de olika medlemsstaterna.

Skattefusk blir svårare

I juni 2003 beslutade rådet om det så kallade skattepaketet, bestående av gemensamma system för företagsbeskattning, beskattning av ränte- och royaltyutbetalningar mellan företag i olika länder samt beskattning av inkomster från privat sparande i andra länder. Skattepaketet innebär att det i framtiden inte blir möjligt att flytta sin förmögenhet till exempelvis luxemburgska bankkonton för att undgå skatt på ränteinkomsterna. I fortsättningen ska alla EU-länder antingen dra källskatt eller lämna inkomstuppgifter till

hemlandets skattemyndigheter. Medlemsstaterna har också beslutat att hjälpas åt med att driva in skatteskulder från personer som har lämnat sina hemländer.

Jämställdhet mellan kvinnor och män

Sedan Sverige blev medlem i EU har vi arbetat aktivt för att jämställdheten mellan kvinnor och män ska vara ett centralt mål för hela unionen. Sverige har fått gehör för sina önskemål och genom Amsterdamfördraget slås det fast att jämställdhet mellan kvinnor och män är ett mål för unionen. EU:s jämställdhetslagstiftning har gjort att svensk lagstiftning fått skärpas, bland annat genom införandet av begreppet "indirekt diskriminering" och skyldigheten att jämföra olika jobb enligt principen "lika lön för likvärdigt arbete".

Ökad sysselsättning för kvinnorna

Kvinnorna i EU har sedan 1994 svarat för den största ökningen av sysselsättningen. Mellan 1999-2001 tillkom det 4 miljoner nya jobb i EU. 70 procent av dessa jobb gick till kvinnor och majoriteten av dessa var heltidsjobb. I början av 1990-talet låg sysselsättningsgraden för kvinnor på 50 procent. Den har sedan dess ökat stadigt och år 2002 låg den på 55,6 procent.

Lissabonprocessen har fastställt målet att öka antalet förvärvsarbetande kvinnor till 60 procent senast 2010. För att nå detta mål har EU vidtagit åtgärder för att undanröja ojämlikheter och främja jämställdhet på arbetsmarknaden. Därför ska medlemsstaterna senast 2010 tillhandahålla barnomsorg för 90 procent av alla barn mellan tre år och den obligatoriska skolåldern och för minst 33 procent av alla barn under tre år.

Direkt och indirekt diskriminering är förbjuden

Det så kallade likabehandlingsdirektivet antogs i EU år 1976. Detta stadgar att kvinnor och män ska behandlas lika när det gäller rätten till arbete, utbildning, karriärmöjligheter och arbetsvillkor. Direktivet innehåller förbud mot direkt och indirekt diskriminering. Personer som anser sig blivit diskriminerade i arbetslivet ska kunna vända sig till domstol. Anställda som har vänt sig till domstol ska skyddas från att bli uppsagda.

Förbättrade villkor för deltidsanställda

Deltidsanställningar och tillfälliga arbeten har ökat stadigt i EU-länderna de senaste 30 åren. Dessa typer av arbete har i regel haft sämre sociala villkor, arbetstrygghet, karriärmöjligheter och lägre timlön, vilket också ger sämre pensioner. Detta har främst drabbat kvinnor, eftersom de är överrepresenterade i dessa anställningsformer. För att förbättra villkoren för dessa grupper har EU förhandlat fram en gemensam lagstiftning som innebär att villkoren för deltidsarbete ska vara desamma som vid heltidsarbete.

Förbud mot sexuella trakasserier

År 2001 förnyades EU:s likabehandlingsdirektiv och anpassades efter de hårdare jämställdhetskraven i Amsterdamsfördraget. I det nya direktivet krävs åtgärder för att aktivt försäkra sig om lika rättigheter för könen. Direktivet innehåller bland annat förbud mot sexuella trakasserier på arbetsplatsen och rättigheter för gravida arbetstagare.

Lika lön för kvinnor och män

Enligt EG-fördraget och likalönsdirektivet ska principen lika lön för män och kvinnor för lika eller likvärdigt arbete tillämpas. Sverige har därmed en skyldighet att jämföra olika arbeten.

Positiv särbehandling är tillåten

EG-fördraget tillåter så kallad positiv särbehandling. Detta innebär att en arbetsgivare kan rikta särskilda åtgärder mot kvinnor eller män om de är i minoritet på en arbetsplats för att till exempel förbättra deras möjlighet att göra karriär eller utbilda sig.

Ändrad bevisbörda vid mål om könsdiskriminering

År 1997 kom EU:s bevisbördedirektiv som gör det lättare att vända sig till domstol för dem som anser sig diskriminerade. Om man kan lägga fram fakta som ger domstolen anledning att misstänka att det förekommit diskriminering på arbetsplatsen på grund av kön, då är det arbetsgivaren som måste bevisa att det inte förekommit någon könsdiskriminering på arbetsplatsen. Direktivet ledde till en skärpning av den svenska jämställdhetslagen.

EU bekämpar människohandel

Problemet med människohandeln var en prioriterad fråga för den svenska regeringen under Sveriges ordförandeskap i EU våren 2001. Sverige drev på arbetet med att få till stånd ett effektivt polisiärt och rättsligt samarbete för att bekämpa människohandel. Medlemsstaterna enades då om definitionerna av straffbar människohandel för arbetskrafts- och sexuell exploatering. Man nådde även en överenskommelse om en ramlagstiftning om människohandel. I Sverige finns sedan den 1 juli 2002 en lag som ger fängelsestraff på 2-10 år för handel med kvinnor och barn för sexuellt utnyttjande.

Öppenhet och insyn

Genom bland annat svenska påtryckningar finns det nu en offentlighetsprincip för unionen.

Öppenheten och insynen har förbättrats

Sverige har sedan medlemskapets början ställt krav på bättre tillgång för allmänheten till EU-information och EU:s handlingar, ökat deltagande i beslutsfattandet samt enklare och mer lättlästa texter. Alla EU-medborgare och fysiska och juridiska personer som är bosatta eller har säte i en medlemsstat har därför nu tillgång till Europaparlamentets,

rådets och kommissionens handlingar. Handlingarna är dessutom lätta att hitta tack vare att varje institution har ett öppet registersystem som är sökbar via Internet.

En europeisk ombudsman tar emot klagomål

Sedan 1995 har EU en ombudsman – ursprungligen en svensk ämbetsmannafunktion. Europeiska ombudsmannen behandlar klagomål på felaktigheter i EU:s institutioner. Rätt att lämna in klagomål har personer bosatta i EU samt företag, föreningar och sammanslutningar som har säte i en medlemsstat.

Miljön i fokus

Föroreningar och utsläpp är ofta gränslösa problem. Miljön är därför ett av EU:s viktigaste politikområden och lagstiftningen på europeisk nivå är omfattande. Miljölagstiftningen i EU syftar framför allt till att garantera en lägsta miljöstandard i alla medlemsstater. Genom EU-medlemskapet har förutsättningarna stärkts för renare vatten, renare luft och säkrare mat i Sverige.

Tak för försurande utsläpp

Under sitt EU-ordförandeskap lyckades Sverige driva igenom en ny lagstiftning som bromsar försurningen i skogar och sjöar. Lagstiftningen handlar om nationella tak för utsläpp av svaveldioxid, kväveoxider, flyktiga organiska ämnen och ammoniak. 80 procent av dessa föroreningar i Sverige kommer från andra länder, varav 50 procent från EU-länderna.

Åtgärder mot klimatförändringar

Genom att handeln med utsläppsätter reglerats av EU har dels övre utsläppsgränser satts och dels belönas företag finansiellt om de dra ner på sina utsläpp. Genom Kyotoprotokollet har dessutom EU-länderna åtagit sig att dra ner växthusgaser med 8 procent under perioden 2008-2012.

Kärnsäkerheten i Östeuropa har ökat

EU:s utvidgning innebär att farliga kärnkraftverk i vår närhet, till exempel Ignalina i Litauen, nu börjar monteras ner. Samtidigt ökar samarbetet med Ryssland för att förbättra kärnsäkerheten, bland annat genom omhändertagande av dumpade atomubåtar och andra atomsopor.

EU har även regler om transport av radioaktivt avfall. Nationella förbud mot import av radioaktivt avfall för slutlig förvaring är tillåtna. Sverige har ett sådant förbud.

Djurskydd har införts i lagstiftningen

I Amsterdambfördraget erkänner EU:s medlemsstater att djur är kännande varelser och att hänsyn ska tas till djurens välfärd vid utformning och införande av all gemenskapslagstiftning. EG-rätten garanterar generella djurskyddsregler vid förvaring,

transporter och slakt. De gemensamma djurskyddsreglerna är mestadels minimikrav. Medlemsstaterna kan inom sina gränser ställa strängare krav på djurhållningen.

Inom EU finns särskilda regler för transporter av levande djur. De är till för att avskaffa hinder för handel med levande djur, samtidigt som de ska säkerställa en tillfredsställande skyddsnivå för djuren. Reglerna handlar bland annat om begränsning av transporttider, krav på vilopauser och utfodring under transporten samt utformningen av rastplatser längs resrutten. Stödet till export av levande djur har dragits ner kraftigt, samtidigt som djurskyddskraven har skärpts.

Det svenska miljöarbetet är populärt

Det svenska arbetssättet i miljöfrågor, med ett nära samarbete mellan näringsliv, stat, organisationer och med kommunerna i en nyckelroll, har genom medlemskapet i EU blivit känt och uppskattat i andra länder. De svenska kommunernas arbete med miljöledningssystem har också väckt internationellt intresse.

Skydd för konsumenter

EU garanterar minimilagor för konsumentskyddet över hela unionen och minimistandarder för bland annat kvaliteten på mat.

Konsumentskyddet gäller i hela EU

När svenska medborgare köper något i ett annat EU-land, garanteras köparen liknande rättigheter som de har om de köper varan i Sverige.

Livsmedelssäkerheten har fått högre prioritet

År 2002 upprättade EU en myndighet för livsmedelssäkerhet. Dess huvuduppgift är att ge vetenskapliga råd i alla frågor som direkt eller indirekt inverkar på livsmedelssäkerheten. EU-medlemskapet har medfört att de svenska kommunernas ansvar för livsmedelstillsyn har ökat. Provtagningar ska rapporteras in regelbundet till kommissionen.

Den svenska modellen med "bäst före"-datum har anammats i övriga EU. EU-regler tillförsäkrar dessutom att matprodukter har en förteckning över ingredienser, färgämnen och tillsatser. Etiketten måste också indikera om produkten innehåller genetiskt modifierade organismer. Sedan 2000 ska konsumenterna kunna se på förpackningen i vilket land ett djur är slaktat och styckat. Från och med den 1 januari 2002 ska det även stå var ett djur är fött och uppfött.

Socialdemokraternas fortsatta ambitioner i EU

Det har hänt mycket sedan Sverige blev medlem i EU 1995. Det europeiska samarbetets betydelse har ökat när allt fler områden, som vi tidigare kunde besluta om i Sverige, nu har fått en internationell dimension. EU har banat väg för en historisk återförening av Europa genom utvidgningsprocessen. Arbete, välfärd, jämställdhet och miljö har blivit viktiga frågor för det europeiska samarbetet.

Men medborgarnas Europa får inte enbart bli de välbärgades Europa. Vi får inte blunda för arbetslöshet, nyfattigdom och utslagning vare sig hemma eller i våra grannländer. Solidaritet är vår ledstjärna både när det gäller EU:s roll i Europa och i övriga världen. Även om vi ser nyttan av EU-samarbetet finns det också brister och problem som måste lösas för att unionen ska bli effektiv och förankrad hos medborgarna. Det räcker inte att klaga på EU. Vi vill göra något åt det som är fel.

Vi vill ändra kommissionens utformning av tjänstedirektivet

Det liggande förslaget till ett direktiv om handel med tjänster i EU kommer att bli en av de viktigaste politiska frågorna under det närmaste året. De ideologiska skiljelinjerna är tydliga mellan oss och moderaterna. Socialdemokraterna har hela tiden agerat konsekvent i frågan om tjänstedirektivet. Vi anser att det behövs ett gemensamt ramverk för den viktiga och växande tjänstehandeln i Europa. Annars lämnas fältet fritt för företag och domstolar att tolka EU:s fördrag där principen om fri rörlighet för tjänster slås fast. Men socialdemokraterna och fackföreningsrörelsen är emot det förslag till tjänstedirektiv som kommissionen presenterade den 13 januari i år. Framförallt är det definitionen av principen om ursprungsland som är problematisk i förslaget. Att anställda som utför tjänsten ska omfattas av principen om ursprungsland går dessutom helt på tvärs mot tidigare principer i unionen. EU har redan ett direktiv – utstationeringsdirektivet – som klargör principen att det är de arbetsrättsliga reglerna i det land där arbetet utförs som ska tillämpas.

Vi ska föra debatten mot högern i denna fråga som kommer att avgöras av det parlamentet som väljs i juni. Vinner vi socialdemokrater får vi antingen ett tjänstedirektiv där kollektivavtalen och konsumentmakten kan bibehållas eller utvecklas, eller också stoppar vi förslaget. Valet till Europaparlamentet den 13 juni blir avgörande.

Vi vill driva igenom ett direktiv för bemanningsföretag

Det finns ett förslag till ett direktiv om att skapa liknande regler i EU-länderna om arbetsvillkor för personer som hyrs ut av bemanningsföretag. Idag skiljer sig de nationella regelverken mycket åt när det gäller denna typ av arbetsform. Löntagarskyddet är svagt i vissa medlemsstater. Vi vill ha ett direktiv som ger ett minimiskydd mot diskriminering av anställda i bemanningsföretag runt om i EU vad gäller arbetsvillkor, lön, och så vidare.

Vi vill att reformtakten ökar så att fler jobb kan skapas

Det ekonomiska reformarbetet i Europa har tappat fart. Idag ser det svårt ut för EU-länderna att uppnå målen i Lissabonstrategin om en hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och minskade sociala klyftor. Sverige har lyckats relativt väl i arbetet med att uppnå målen. Vi ligger bland annat i topp när det gäller forskning och utveckling samt åtgärder för att främja inträdet för yngre och behålla äldre på arbetsmarknaden. Vi har lyckats väl med övergången till den kunskapsbaserade ekonomin. Men miljön får inte bli lidande i kampen om en högre ekonomisk tillväxt. Den ska istället användas som en positiv drivkraft.

I Sverige har vi nu den stora uppgiften att komma tillrätta med sjukskrivningarna och att få fler människor i arbete. Andra länder har andra utmaningar. Genomförandet av EU-lagstiftningen måste förbättras och reformerna i Europa måste ske i snabbare takt. För att få fart på ekonomin måste alla länder genomföra det man åtagit sig.

Vi vill att den orättvisa jordbrukspolitiken reformeras

EU:s jordbruksutgifter är för höga. Trots en stor budget lyckas jordbrukspolitiken inte med sin viktigaste uppgift: att producera mat som inte är farlig för konsumenterna och som inte tär på vår miljö. Jordbrukspolitiken har skapat en storskalighet som varken gynnar djur, natur eller människor. Politiken gynnar det som produceras i de egna länderna på bekostnad av produkter från tredje världen. Vi använder jordbrukspolitiken för att dumpa våra egna varor på världsmarknaden. Politiken måste reformeras och styras av konsumenternas efterfrågan. Den ska vara ekonomiskt och ekologiskt hållbar, solidarisk med tredje världen och bidra till en levande landsbygd. Ett viktigt steg är att ge Europaparlamentet den medbeslutande roll i jordbrukspolitiken som det saknar idag.

Vi vill bekämpa terrorism och handel med kvinnor och knark

Öppna gränser innebär stora fördelar för människorna i Europa. Men det finns kriminella krafter som utnyttjar öppenheten inom EU för att begå brott. Därför behövs ett starkare samarbete mellan EU-länderna mot den organiserade gränsöverskridande brottsligheten, till exempel mot handeln med kvinnor och barn, handeln med narkotika och terrorism. Terrorismens utbredning är ett hot mot demokratin och vårt öppna europeiska samhälle. Vi måste samarbeta över landgränserna för att förhindra attentaten, men också för att ta bort grogrunden för terrorismen. Men allt som görs av EU på detta område ska vila på rättssäkerhetens grund. Vi vill arbeta för en gemensam minimilagstiftning mot all gränsöverskridande brottslighet.

Vi vill bekämpa företagsflytt med stöd från EU

Vi är för EU:s sammanhållningspolitik, som leder till nya jobb och stöd till eftersatta regioner, men vi är mot stöd som fungerar likt skattefinansierade flyttbidrag av jobben. Stöd från EU och från de enskilda medlemsländerna är viktiga för att klyftorna i Europa inte ska växa sig stora mellan olika regioner. Ett dynamiskt näringsliv skapar tillväxt och vår ekonomiska välfärd bygger på den politiken. Men det finns luckor i regelverket och i

kontrollerna, vilket gör det möjligt för företag att utnyttja EU-stöden till att flytta befintliga jobb, istället för att skapa nya. Det går helt emot målsättningarna och tanken bakom EU:s strukturfonder. Det finns till exempel en mycket viktig regel som säger att företag som fått statsstöd måste bibehålla alla arbetsplatser som skapats under en femårsperiod efter utbetalningen – annars ska pengarna återbetalas. Den får inte ruckas på. Det hänger dock på medlemsstaterna själva att kontrollera att reglerna efterlevs. Det är lika mycket ett nationellt ansvar som ett EU-ansvar.

Vi vill förbättra villkoren för djurens hälsa

Vårt mål är att utveckla ett gott djurskydd i hela Europa. EU bör besluta om gemenskapslagar med högt ställda djurskydds krav. Djuren lider ofta stort under transporter, på grund av trängsel, vattenbrist, dålig ventilation och lång transporttid. Dagens lagstiftning i EU är otillräcklig och skärpningar är nödvändiga för att minimera transporternas negativa effekter.

Djurförsök ska vara den sista utvägen för att få nödvändig information och kunskap, när inga alternativa metoder är möjliga. Under försöket ska djuret utsättas för så lite lidande som möjligt. Vi vill begränsa antalet nya djurförsök, till exempel genom att företag blir skyldiga att dela med sig av sina respektive djurförsöksresultat.

Vi vill arbeta mot all form av diskriminering

Trots att EU antog två direktiv mot diskriminering år 2002 diskrimineras fortfarande kvinnor, barn, äldre och utländska medborgare i Europa. Homosexuella diskrimineras i lagstiftningen och i praktiken, till exempel när det gäller rätten att gifta sig och att adoptera barn. Funktionshindrade förvägras lika möjligheter att klara sin vardagssituation. Ett steg på vägen var det europeiska handikappåret 2003 som EU utlyste för att lyfta fram de funktionshindrades rättigheter. Vi vill nu att ett heltäckande direktiv skapas som förbjuder diskriminering utanför arbetsmarknaden, vilket skulle förbättra funktionshindrades rättigheter väsentligt.

Vi vill att världens största bistånd ska bli världens bästa bistånd

EU är en av de viktigaste aktörerna i världen när det gäller utvecklingsbistånd och humanitärt bistånd. Biståndet når över hundra länder för att bekämpa fattigdom och främja en hållbar ekonomisk och social utveckling. Men utvecklingssamarbetet måste förbättras. Vi vill ha högre bistånd – den rika världen är ännu långt från FN:s mål att ge 0,7 procent av BNP. Biståndet måste samordnas bättre. Jämställdhet, fattigdomsbekämpning och stöd till demokratiutveckling måste bli mer klart lysande ledstjärnor. En starkt frihandel på rättvis grund är en förutsättning för den globala utvecklingen. Vi vill därför stegvis avskaffa handelshindren och införa miljö- och socialklausuler i internationella handelsavtal, bland annat med förbud mot skadligt barnarbete och respekt för den fria förenings- och förhandlingsrätten. Ett av det största hindren för utvecklingsländernas sociala och ekonomiska utveckling är deras skuldbörda. Vi kräver därför skuldavskrivning så att dessa länder får en rättvis chans att hjälpa sig

själva. Men avskrivningarna måste kompletteras med åtgärder för att stärka framför allt demokratin, de mänskliga rättigheterna och utbildningen.

Vi vill främja en hållbar utveckling

En god och hållbar förvaltning av jordens tillgångar är en förutsättning för mänsklighetens framtida existens. Miljöfrågorna är kanske det bästa exemplet på hur EU kan samarbeta för att förbättra vår omgivning. Men hållbar utveckling handlar om så mycket mer än bara miljö. Den handlar också om social rättvisa, välfärdssamhälle, tillväxt och om allas möjlighet att själva påverka framtida generationers levnadsvillkor. För att vända trenderna och skapa en hållbar utveckling måste sambandet mellan ett ökat resursanvändande och ekonomisk tillväxt brytas. Vi måste förändra våra konsumtions- och produktionsmönster. En hållbar utveckling är en investering för att främja välfärden i framtiden. Därför måste de ekologiska, sociala och ekonomiska områdena integreras i allt beslutsfattande på europeisk, nationell och lokal nivå – både på kort och lång sikt.

Inom miljöområdet vill vi bland annat arbeta för att förslaget till en europeisk kemikaliestrategi genomförs och att det viktiga Kyotoprotokollet genomförs i EU-länderna.

Vi vill förbättra öppenheten och insynen i EU:s institutioner

Sverige har sedan EU-medlemskapets början ställt krav på bättre tillgång för allmänheten till EU:s handlingar, ökat deltagande i beslutsfattandet samt enklare och mer lättlästa texter. Alla EU-medborgare har nu tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar. Handlingarna är dessutom lätta att hitta på Internet. Men nu måste vi arbeta för att öppenhetsreglerna genomförs till fullo i alla EU-institutioner. Rådets möten måste hållas öppna för allmänheten så att hela lagstiftningsprocessen kan följas.